

Duitse volkslied zorgt vaak voor discussie

Achtergrond - 30 juni 2021 - Auteur: Jesse Oude Egberink

Tijdens de EK-wedstrijd van het Duitse elftal tegen Engeland dinsdag, hebben de ondertitelaars van de Nederlandse publieke omroep flink geblunderd. In de ondertitels bij het Duitse volkslied stond het eerste couplet ('Deutschland, Deutschland über alles'), maar dat wordt sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog niet meer gezongen.

Het Duitse elftal zong zoals het hoort het derde couplet van 'Das Lied der Deutschen', waarin eenheid, recht en vrijheid centraal staan. Doordat het eerste couplet geassocieerd wordt met de nazi's is dit derde couplet tegenwoordig de officiële *Nationalhymne*. Het zingen van het eerste couplet is niet verboden in Duitsland, maar het wordt ook zeker niet gewaardeerd.

Het Duitse volkslied werd in 1841 geschreven door August Heinrich Hoffmann von Fallersleben. Met zijn tekst sprak von Fallersleben zijn wens uit voor een verenigd en democratisch Duitsland, waarin niet de willekeur van lokale vorsten maar recht en vrijheid op nationaal niveau moest regeren.

Op een melodie van Josef Haydn werd 'Das Lied der Deutschen' in 1922 het officiële volkslied. Na de machtsovername van Hitler in 1933 werd enkel nog het eerste couplet gezongen ('Deutschland, Deutschland über alles') en gevolgd door het nationaalsocialistische Horst-Wessellied ('Die Fahne hoch (...)'). Door de gruwelen van de Tweede Wereldoorlog kreeg de tekst van het eerste couplet een hele andere lading. Ook verwijzingen naar verre, buiten Duitsland liggende gebieden kregen ineens een expansionistisch karakter.

'Das Lied der Deutschen'
Einigkeit und Recht und Freiheit
für das deutsche Vaterland!
Danach lasst uns alle streben,
brüderlich mit Herz und Hand!
Einigkeit und Recht und Freiheit
sind des Glückes Unterpfand:
Blüh im Glanze dieses Glückes,

blühe, deutsches Vaterland!
Blüh im Glanze dieses Glückes,
blühe, deutsches Vaterland!

Vanwege de associatie met de nationaalsocialistische tijd werd na de oorlog aanvankelijk naar een nieuw volkslied gezocht. Bondskanselier Konrad Adenauer kwam in 1950 op het idee voortaan alleen nog het derde couplet te zingen, schrijft de NDR: "Als ik u nu vraag, dames en heren, om het derde couplet van het Deutschlandlied te zingen, laat het dan voor ons een heilige belofte zijn, dat we een verenigd volk, een vrij volk en een vreedzaam volk willen zijn".

Pas in 1991 werd het derde couplet van 'Das Lied der Deutschen' officieel het volkslied van het verenigd Duitsland.

Voer voor discussie

In 2018 opperde Kristin Rose-Möhring, die namens de regering toezicht houdt op gelijke rechten tussen mannen en vrouwen, de tekst van het Duitse volkslied aan te passen en genderneutraal te maken. Zo wilde ze het woord 'Vaterland' veranderen in 'Heimatland' en 'brüderlich' (broederlijk) door 'couragiert' (moedig). Bondskanselier Merkel wilde daar niets van weten en zei dat ze "met ons mooie volkslied zoals dat is in zijn traditionele vorm zeer tevreden is", aldus haar woordvoerder.

Minister-president van de deelstaat Thüringen Bodo Ramelow (Die Linke) maakte zich in 2019 hard voor een compleet nieuw volkslied. Ramelow zei dat hij bij het zingen van het volkslied 'de beelden van de nazimarsen van 1933 tot 1945' niet uit zijn hoofd kon krijgen. Wat ook meespeelt is dat veel Oost-Duitsers niet zijn opgegroeid met het huidige volkslied. De DDR had een eigen volkslied ('Auferstanden aus Ruinen') maar na de Duitse hereniging werd het West-Duitse Deutschlandlied het officiële volkslied. Bondskanselier Merkel - die zelf ook uit Oost-Duitsland komt - liet via haar woordvoerder weten dat ze het huidige volkslied 'zowel in muziek als in tekst' erg mooi vindt.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/44610/duitse-volkslied-zorgt-vaak-voor-discussie>